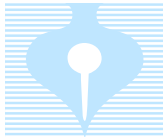

TRIBUNA

JAUME LLOVERA
Enginyer agrònom. Catedràtic de
producció vegetal i director ETSEA

L'autor de l'article, enginyer agrònom i catedràtic de producció vegetal, parla sobre l'ús de l'aigua en l'agricultura per desmuntar alguns tòpics que bàsicament estan arrelats al món urbà per desconèixer de l'àmbit rural. També defensa l'ús racional de l'aigua que es fa a les nostres comarques, especialment en aquesta època de forta sequera.

L'aigua, el reg i l'agricultura de Ponent

EN ELS DARRERS dies, en relació amb el polèmic transvasament d'aigües del Segre cap a Barcelona, hem llegit comentaris en mitjans de comunicació sobre l'ús de l'aigua de l'agricultura de Ponent. Des de la Universitat de Lleida i com a conecedor del territori, de la seva agricultura i des d'una perspectiva científica i tècnica vull fer els comentaris següents:

Si investiguem els avantpassats àrabs de Lleida, Múrcia i València, entre d'altres, i el tipus d'agricultura que feien a les seves hortes veurem que l'agricultura Mediterrània és fonamentalment una agricultura de regadiu.

Els tècnics que ens dediquem a l'agricultura tenim molt clar que sense aigua no hi ha agricultura, ni ramaderia, ni per extensió aliments per als humans; que el cultiu que no consumeix aigua no existeix i per tant l'agricultura que permet viure a la gent i assentar-la al territori ha estat principalment la de regadiu. Només cal veure el que passa a les zones de secà tradicional de Catalunya, que no poden mantenir la població, que són les menys poblades i les més empobrides.

Així ho van entendre fa més de 150 anys els avantpassats de Lleida i els governs corresponents quan es van atrevir a endegar el canal d'Urgell i la resta de canals i sistemes de reg a Catalunya i Aragó.

Caldria destacar el desconèixer del paper de l'aigua en l'agricultura per part de la societat urbana. La societat retreu a l'agricultura, sense una anàlisi profunda, que utilitza massa aigua (més del 70% del total), que és ineficient en el seu ús, que els agricultors no la paguen pràcticament i que les pràctiques agrícoles associades al reg generen una alta contaminació ambiental. Aquesta mateixa societat hauria de saber que per produir fruita o panís es neces-

siten un mínim de 4.000 a 6.000 m³ d'aigua/ha i per al blat uns 2.000-3.000 m³/ha. Que per produir un kg de gra de blat es necessita un mínim de 1.000 litres d'aigua (de pluja o de reg) i per un kg de carn de porc més de 3.000 litres.

També hauríem de saber que periòdicament alguns sòls necessiten un excés d'aigua (de pluja o de reg) per rentar les sals de les capes superficials i evitar així la seva salinització i que esdevinguin amb el temps terres ermes.

La recerca agrària ha demostrat, des de fa anys, que és possible estalviar el 20-30% dels cabals de reg, sense minvar els rendiments, modernitzant i canviant els sistemes de reg i de producció. Però, per modernitzar els sistemes, té un cost, cal una inversió mínima d'uns 9.000 a 12.000 euros per hectàrea, que caldria veure qui l'ha d'assumir.

Creiem que és per aquí on hauria d'anar la discussió, el raonament i les accions de les administracions, a afavorir i si cal obligar, a canviar i a modernitzar els sistemes de reg per estalviar aigua, però no a treure-la sense avisar, planificar i consensuar amb el territori.

Però sense aigua no hi ha agricultura, i ara que ens queixem de la pujada del preu dels aliments, cal recordar que la seva producció és un element estratègic de cada país. Es pot discutir si s'ha d'ésser autosuficient, que probablement no cal ser-ho, o produir un 20% o un 80% de les necessitats, però creiem que hem de produir aliments i no confiar-ho tot a les importacions foranes, sense discutir la qualitat dels productes.

Mentre que a l'agricultura ja fa anys que es treballa en l'estalvi de l'aigua—de fet, els nous regadius ja fan servir sistemes de reg més eficients com l'aspersió o el degoteig— a les grans ciutats, en canvi, han començat molt

tard i molt tímidament a estalviar-la.

Creiem en la solidaritat interterritorial, però aquestes paraules impliquen bidireccionalitat. Així, els productors agraris han de poder modernitzar els seus sistemes de reg i estalviar aigua per a altres usos, i les terres i les persones que fan el sacrifici de cedir els seus recursos han de rebre les compensacions adients. Però aquesta solidaritat demana prèviament haver fet els propis deures. A part del més que discutible procediment de com s'ha informat l'opinió pública d'aquesta decisió del govern, cal una explicació de moltes qüestions prèvies: per què no es dedica la inversió del transvasament a reparar la xarxa de distribució quan s'ha reconegut que més del 20% d'aigua es perd en la distribució? O per

què no s'aprofita l'aigua de pluja de la zona litoral que té un règim de pluviositat molt superior al de la regió central o del ponent de Catalunya construint una xarxa de petits estanys? Es reutilitza suficientment l'aigua de l'àrea metropolitana?, per què l'aigua de la macrodepuradora del Llobregat es vessa directament al mar en comptes de reutilitzar-la? No caldria en primer lloc reparar allò que no funciona en una conca abans d'anar-ho a buscar en una altra?

Aquesta discussió ens porta finalment a reflexionar sobre el model de país que volem. Un model de país centralitzat i macrocefàlic que consumeix tots els recursos del territori i que impedeix el desenvolupament de la resta és un model de territori insostenible i insolidari.

És important redistribuir els

recursos a tot el territori, però és especialment important que aquesta redistribució respecti les zones rurals que tenen el seu desenvolupament lligat als recursos naturals.

S'ha publicat repetidament que es vol especialitzar Lleida i els territoris de Ponent en temes agroalimentaris de manera que siguin un referent en l'àmbit europeu. Però, a la vegada, la majoria dels nous centres de recerca agrària del departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural s'han instal·lat al voltant de Barcelona (Centre Agroforestal a Caldes de Montbui, Centre d'Economia Agrària a Castelldefels, Centres de Residus, també agraris, a Mollet del Vallès, Genòmica Agrària a Barcelona, Agroalimentació a Mercabarna). Em costa veure la sensibilitat i la solidaritat del Govern català vers els territoris que tenen en l'agricultura i en la ramaderia la seva principal font de riquesa.

Un altre punt molt qüestionable són les declaracions que afirmen que el transvasament es farà a partir del mes d'octubre, quan ja s'ha acabat la temporada de reg, sense tenir en compte que les aigües de la tardor i de l'hivern són essencials per als regadius de l'estiu següent, a l'ésser necessaris per omplir els embassaments de la propera campanya de reg. També es desconex que els canals abasteixen d'aigua de boca moltes poblacions de la Catalunya interior.

Espero que aquest escrit ens ajudi a tots a reflexionar sobre els regadius i la seva modernització i que tots (incloent els nostres governs) valorem el paper dels regadius com a elements imprescindibles per al desenvolupament i per a l'equilibri territorial. Pensem que els agricultors de Ponent, amb el seu esforç i iniciativa, van ésser pioners en l'ús racional de l'aigua ara fa uns 150 anys en endegar el canal d'Urgell.

És important redistribuir els recursos a tot el territori, però és especialment important que aquesta redistribució respecti les zones rurals

**Lo riu és vida, no al transvasament.
Lo Segre és vida**

Sr. Director:

Encara recordo el que vaig dir a un important dirigent del PSC de les Terres de l'Ebre quan vaig tenir l'honor de llegir el manifest contra el transvasament de l'Ebre a Amposta al davant de 20.000 persones: "Si agafes la pancarta al capdavant de la manifestació, no ho facis per motius electorals, fes-ho a consciència, perquè hi haurà un dia en què el teu partit canviarà de pa-

rer—vaig recordar-li que el PSC havia estat a favor del transvasament amb anterioritat— i llavors tota aquest gent que tenim al davant quedarà desconcertada."

Tant de bo no s'haguessin complert els mals averanys. Ara el Govern vol rescatar el transvasament de l'Ebre, sí, de l'Ebre, perquè sagnar el Segre és sagnar l'Ebre.

Desgraciadament, he hagut de tornar a treure la pancarta i els adhesius de *Lo riu és vida, no al transvasament* i tot per la hipocresia d'aquells polítics que han rescatat les excuses protransvasament pròpies del PP i de CiU d'altres èpoques: solidaritat, unitat d'un territori, l'aigua es tira al mar, aigua de boca, la guerra de l'aigua un altre cop, enfrontament de territoris...

No sé si estem preparats per rebatre els arguments dels qui

van compartir amb nosaltres pancartes a les manifestacions—molts de vosaltres que esteu ara al Govern o sou parlamentaris o senadors ens heu trait?—, però recordeu com anàvem semblant sal davant dels polítics *protransvasament* que ens visitaven, recordeu com aplaudíem el senyor Arroyo quan deia no als transvasaments, a cap transvasament, i que una nova política de l'aigua era possible. La gent que beu l'aigua de l'Ebre no oblida, i si voleu transvasar, xafareu sal, sigueu del PSC, d'IC, d'ERC, de CiU o del PP.

Espero que aquesta vegada els lleidatans i lleidatanes fem una sola veu amb la gent de les terres de l'Ebre i cridem ben fort: Lo riu és vida, no al transvasament.

ANTONI COSTES I RODRÍGUEZ. EBRENC I LLEIDATÀ. EXREPRESENTANT TERRITORIAL DE L'ESPORT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA A LLEIDA

FORA PISTA

LUMACA & FACALLÓS

